

Tuğçe Arslan 26.3.2020

Temassız Temaslar

Nezaket Ekici “Monday to Sunday“

Instagram Video Flashmob 2020

Aralık 2019’da Çin’in Wuhan kentinde başlayan ve kısa sürede küresel bir salgına dönüşen Corona vakasının ardından şanslı olanlarımız evlerimize yani en güvenli sığınaklarımıza kapanmak zorunda kaldık. Başlangıçta bu kapanma hali yadırgandıysa da kısa bir süre sonra salgının kötücül imgeleri bir yana, diğer taraftan bu -zorunlu- inzivanın bize bizi iade ettiği sezinlenmeye başlandı. Unutmaya yüz tutmuş olan evimizin ruhunu, sürekli gözardı ettiğimiz ya da ertlediğimiz yaralarını, eksiklikleri hatta hiç farketmediğimiz kıyılarını köşelerini, yeni filizlenen çiçeklerini keşfeder olduk.

Küresel dünyaya bir aracı üzerinden dahil olmak aslında son yıllarda hepimizi kuşatan bir gerçeklik. Pek çoğumuz sevdiklerimize, sevdiğimiz yerlere, meraklarımıza, düşkülerimize çok uzun zamandır bir ekran aracılığıyla temas eder vaziyetteyiz. Temasın artık bizim için sadece bir deri basıncı olmaması haline zaten yıllardır tutunuyorduk. Şimdi ise içine hapsoldüğümüz bu sosyal izolasyonla birlikte, aslında uzun zaman önce terk ettiğimiz o deri basıncının gerçekliğini yeniden arzular hale geldik. Ne yazık ki önümüzdeki günlerde, bu tehditkar küçük yeşil canavarın bizlere hatırlattığı bu kıymetli temaslara bir süre daha kapalı kalmak durumundayız. Bizi birbirimize bağlayan çağımızın ‘temassız temas’ını, bugünlerde daha elzem amaçlar uğruna kullanmak mecburiyetindeyiz artık.

Kısa sürede iş dünyasından eğitime, kültür ve sanat alanına kadar pek çok ciddi meselenin alıcısına ulaşmasını sağlayan bu kişisel ekranlar, sanatçıların da sosyal izolasyon sürecinde üretimlerini sanat severlerle buluşturabildiği bir platforma dönüştü. Türkiye ve uluslararası önemde bir performans sanatçısı olan Nezaket Ekici de, çok yaygın kullanılan bir medya olan Instagram aracılığıyla yaratıcılığını sürdürmeye ve bu karantina döneminde sanatını iletmeye devam ediyor.

23 Mart Pazartesi günü itibariyle başlayan ve 29 Mart Pazar gününde dek sürecek olan “Monday to Sunday” performansı, bu tarihler arasında her gün, Almanya saatiyle 11.00’de başlamakta ve 1 saat sürmektedir. Ekici ilk olarak, Instagram adlı medya aracının tanıdığı canlı yayın olanağı ile kendi sanatının yaşayan bir sanat olması konseptini bir araya getirir. Her gün Stuttgart’ta (eşinin yanında) Almanya’nın yerel saatine göre saat 11.00’de, telefonunun ön kamerasının önüne geçen sanatçı, her

başlangıçta önce elinde tuttuğu bir analog saatle video katılımcılarına bunuldukları saat zarfını gösterir. Ardından herhangi bir konuşma ya da müzik sesi açısından tamamen sessiz olan bu performansta sanatçı, kendi kişisel kulaklığını takar, içinden geldiği gibi dans etmeye başlar ve izleyenleri de kendi performanslarıyla 1 saat boyunca bu dansa katılmaya davet eder. Bunca dans figürünü tamamen kendi kişisel müziğiyle ve dışarı hiç ses vermeden icra ediyor olması, izleyicinin herhangi bir uyarıcıyla bölünmeden tamamen kendi özgün hareketlerini ortaya çıkarabilmesi içindir. Her gün aynı saatte belli bir izleyici kitesini bu dansa çağıran Ekici, dansının referanslarını kendi deneyimlerinden alır ve izleyicinin de kendi öznelliği ile bir hareket zinciri oluşturmasını ister. Bu dansın amacı güzel ya da estetik görünmesi değildir, ‘sonunda herkes dans edebilir’ diyen Ekici için dansın estetiğinden ziyade, içgüdüsel bir biçimde icra ediliyor olması önemlidir. Bununla birlikte, Ekici’nin beden disiplini bu projede önemli bir yer tutar, her gün ve günde 1 saat düzenli bir şekilde bu buluşmayı gerçekleştirmek mühimdir. Ekici bu ‘görsel’ buluşmayı, beden disiplinin yanında içinde bulunduğumuz karantina sürecine iyi anlamda katkı sağlayabilecek bir ruhsal rahatlama olarak da planlamıştır. Fiziksel olarak kendi mekanlarımıza kısıldığımız bu günlerde, ‘görsel’ olarak sosyalleşmeyi ve birlikte dans etmeyi biraz olsun sakinlemek için iyi bir yol olarak düşünmüştür.

Tam adıyla “Monday to Sunday Instagram Video Flashmob” performansının esin kaynağı, yıllar önce çok popüler olan ve Ekici’nin de sık sık katıldığı ‘Flash Mob’ etkinlikleridir. Birbirini tanımayan bir grup insanın, yine sosyal medya araçları ya da e-mail gibi sosyal ağlar üzerinden haberleşerek belirlenen bir yerde ve zamanda, kararlaştırılan bir amacı ortaya koydukları sosyal bir aktivitedir Flash Mob. Ekici de “Monday to Sunday Instagram Video Flashmob” performansı ile, sosyal medya aracılığıyla temas kurduğu insanlara her gün aynı yerde ve saatte bir randevu verir. Bu randevuda amaç 1 saat boyunca herkesin kendi deneyimleriyle, hakim olduğu ya da bildiği kadarıyla içinden geldiği, canının istediği gibi dans etmesidir.

Tam olarak 1 saat süren bu dansın kavramsallığı, Ekici’nin sanatına dair ilk gençlik yıllarının öznel deneyimlerinden günümüzün pandemi krizine dek ilişkisellik kurar. Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi’nde sanat tarihi ve sanat pedagojisi eğitimi alan ve bunun yanında Akademie der Bildenden Künste’te heykel eğitimi gören Ekici, çeşitli röportajlarında öğrencilik yıllarından bahsederken, hep performans sanatı yapmak istediğini ve bunun için uzun yıllar çabaladığını dile getirir. Sanatçı, yine gerçekleştirdiği çeşitli röportaj ve söyleşilerde, kendi ilk kişisel performansı için bir disko dansı hikayesi anlatır. Almanya’da yetişmesine rağmen tutucu bir çevrede büyüdüğünü her ne kadar kendi ailesi açık fikirli olsa da, sosyal hayatı bu tutucu çevrenin

yönlendirdiğini söyleyen sanatçı için o zamanlar diskoya gidip dans edebilmek oldukça güç bir ihtimaldir. Fakat 16 ya da 17 yaşlarındayken zar zor, kaçak göçek gidebildiği bir diskoda arzulanı gibi dans edebildiğini, dilediği gibi bedenini sergileyebildiğini söyler. Sanatçıya göre bu ciddi bir cürettir ve onun ilk performansı muhtemel bu danstır. Ekici bu dansla, etrafındaki insanların onu izlemesinden hoşlandığını ve onlarla bir arada dans etmenin harika bir fikir olduğunu keşfeder. Ekici, ikinci kez bu dans performansını, 2019 yılında “Wellspring” pratiği ile bu kez Berlin’deki DAS ARTY, Schau Fenster, Raum für Kunst galerilerinde sergiler. 5 saat süren ve bu kez müziğin her yere yayıldığı “Wellspring” performansında, ilk 4 saat seyircileri dışarıda tutarak kendi başına dans eden sanatçı, 5. saate girilmesiyle seyircileri de bulunduğu mekana davet eder. Ekici için dans etmek önemlidir, her zaman sevdiği bir aktivitedir, ancak onun dansı belirli kalıplara, ritim ya da metodlara sığmaz, tam aksine dansını bu belirleyicilerden taşırır. “Wellspring” performansı da, bu bağlamda yine ilk disko dansına dayanmaktadır, oradaki o cüretkar genç kadının yıllar geçse de içinden nasıl geliyorsa öyle hareket etmeye devam ettiğini görselleştiren bir pratiktir.

“Monday to Sunday” performansındaki refleksif dans figürleri, hikayeyi bilen birinin aklına ilk olarak bu 16-17 yaşlarındaki genç kadının kendi arzusuyla gittiği ilk disko deneyimini ve ilk sosyal dansını getirir. Ancak bu dansın anlamı biraz daha derindir, bu dans her bakımdan bir ‘sosyal izolasyon’a bağlanmaktadır. Sanatçının Almanya’da yetiştiği tutucu çevrede genç kadınların böyle bir sosyal ortama dahil olması ve bedenlerini bu denli cüretkar bir biçimde etraflarına açmaları belli ki memnu bir durumdur. Dolayısıyla bir kadın için, kendini/kendi bedenini kamusal bir alanda gözü pek bir biçimde sergilemesi özgürlüğü zaten kadınlara dair bir sosyal izolasyonla kösteklidir. Ekici, şimdi bu toplumsal cinsiyet ayırt etmeksizin tüm bedenleri izole kalmak zorunda bırakan karantina günlerinde, kendi bedenini bir medya aracılığıyla yine kendi arzularınca ve yine cesur bir biçimde sosyal bir ortama ilişitir.

Performans hayatı boyunca, azımsanamayacak kadar çok ülkede, kültürde sanatını icra eden Ekici’nin pratiklerinin köklü amacı, bedeni aracılığıyla insanları birbirine yaklaştırmak olmuştur. Kendi bedeni üzerinde taşıdığı kültürle bir başka kültürü buluşturur her defasında. Bu amacın yansıdığı en güçlü performanslarından biri geçtiğimiz günlerde, Sakıp Sabancı Müzesi’nin ev sahipliği yaptığı henüz güncel, -ancak karantina nedeniyle ara verilmiş- olan Marina Abramovic Akış:Flux Sergisi kapsamında gözlemlenebildi. Marina Abramovic Akış:Flux Sergisi kapsamında, Türkiye’den ve Dünyadan performans sanatçılarına, sergi sürecine kendi pratikleri ile dahil olabilmeleri için çağrıda bulunuldu. Bu çağrıya yanıt verenler arasında, 4 yıl boyunca HBK

Braunschweig’da Abramovic’in öğrencisi olmuş olan Ekici de yer alıyordu. Ekici, Marina Abramovic Akış:Flux Sergisi kapsamında, kendi pratiklerinin bir haritalandırmasını yaptığı “Work in Progress-Personal Map” (Yapım Aşamasında-Kişisel Harita) performansı ile katıldı. Bu performansı daha evvel 2008 yılında, 2008 yılına dek icra ettiği performansları bağlamında gerçekleştirmişti. Bu kez pratiğin tarihini 1998’den günümüze dek taşıdı. Ekici, “Work in Progress-Personal Map” performansında, sanatını taşıdığı kıta ve ülkeleri gösterirken aynı zamanda buralarda icra ettiği pratiklerin kavramsal alt yapılarına dair malumatlarda bulundu. Performansı boyunca, gittiği her ülkede, oranın toplumsallığına ve kültürüne dair deneyimlerini ve bu deneyimlerin sanatını nasıl yönlendirdiğini konuştu. Tüm bu haritalandırma sürecini ve sanatçının farklı kültürlerle dair deneyimlerini göz önünde alarak, “Monday to Sunday” performansının da benzer şekilde gezici bir özellik gösterdiği söylenebilir.

“Monday to Sunday” performansında, kendi müziği ile kendi arzularınca dans eden Ekici, aslında bu pek içinden gelerek gerçekleştirdiği dansa ufak tefek etnik figürlere de yer açar. İspanyol flamenkosundan Kafkasların lezginkasına, Ege zeybeğinden, Romanların roman dansına, Doğu’nun oryantiline, Gana’nın azontosuna vb sayısız etnik figür, irili ufaklı bir biçimde bu performansta kendini ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu figürler, Ekici’nin daha evvel bedeninin fiziki varlığı ile ulaştığı coğrafyalara, şimdi bir medya aracı ile ulaşmaktadır. Bunların hepsi sanatçının bedeninde kas hafızasındadır. Bir örnekle; 2012 yılında gerçekleştirdiği “Imagine” performansı, İspanya ziyareti sırasında gördüğü bir flamenko ritüeli neticesinde şekillenmiştir. Eylemsel akımını tamamen flamenko öğeleri ile ortaya çıkardığı bu performansta, flamenko öğelerini transforme ederek kendi konseptine yerleştirmiştir. Sanatında ulaştığı her toplumsallığa, her kültüre dair yer açan Ekici, bedeninde taşıdığı bu öğelerle bu toplumları ve kültürleri birbirine temas ettirmeye, bunlar arasında ilişki kurmaya çabalar.

Ekici’nin sanatı, toplumları ve insanları birbirinden ayırıştırın kavramların aksine kavramlar üretmek üzere kuruludur. “Monday to Sunday”deki bu figürlerle tek tek bunların sahibi olan kültürlerle atıfta bulunarak, bizleri, sınır tanımadan tüm dünyayı muztarip eden bu hastalıklığın sonuçlarının tüm insanlığa aynı acıyı yaşattığına ve insanları ayırıştırın değişkenlerin yersizliğine ikna ediyor. Bununla birlikte bu salgınla dil, din, etnik köken, toplumsal cinsiyet ya da sınıf gibi sınır kavramları olmaksızın hepimizin aynı konumda olduğumuzun ve aynı mücadeleye göğüs gerdiğimizizin iletisini veriyor. Bu nedendir ki, “Monday to Sunday”, bu küresel inzivada, küresel bir yumak olarak karşımıza çıkıyor. **Tuğçe Arslan 26.3.2020**

